

[Priloga na cijlu god. 3 for. na pol. god. 1 for. 50 nov. na četvert. 75 nov.
Za Srbiju 50, 15, 7 1/2 grosa. Izlazi svake Nedjelje jednokrat.

Pisma svakoversna predmeta molimo na uređničko uputiti.
Neplaćena neprimamo

God. III. U Kalači

U Četvrtak 2. Svibnja 1872.

Broj 18.

Roditelji moraju pred detecom kako ugled svoj, tako i ugled učiteljah čuvati, poštivati i dizati.

Svaki je onakov, kakovo mu je odgojivanje. Mudrac.

Dete odgojeno na ognjištu roditeljske ljubavi i njegovanja, svršetkom šeste godine, ima se prđati u mamilnu, zabavnu i ljubku školu. Pa kao što je roditeljsko okrilje djetetu prva, živa i najmilija škola, gdje se njeguje ne samo na tielu, nego u čudi i razumu; isto tako svemu tomu u suglasju ima biti i škola u obširnijemu krugu pravilna njegovanja i obuke. (Nu kako se imaju dčeta učiteljem predati oznakom njihove osobine, sklonosti duha i volje; kao i glede zdravlja il bolesti tēla i duha i t. d. to sam već dost jasno i razgovetno predočio roditeljem. A i sad opet gromkim glasom podvikujem : roditelji! Sve, sve označite učitelju, što ste na dčeci vašoj opazili, jer i on to mora znati i sve popraviti. Sporazumite se! — pohadjajte često učitelja, al ne u školi kod učenja, jer je to opet jedna smetnja i pobuna za školu, nego izvan škole i učenja, u njegovoj kući i sobi. Vi uvijek smijete a baš i morate često mu pokucati na vrati, jerbot je on vaš i imate zajednički posao, kojeg morate samo u sporazumljenju valjano riešiti. Popitajte ga : što je i kako je s djetetom, — što ste vi, a što li je on opazio? pak čete tako na brzu ruku svemu doskočiti, a samomu djetetu zbilja da najbolje pomoći. Velim pohadjate ga često, jer u školi, gdje se sgrnu dčeta iz različitih kućah, dakle iz različitih kalupa gojitbe, tu borme učitelj friško zaboravi, jer mu je do mnogoga truda vremena i napora, dok to sve neprikroji na jedan kalup pravilne gojitbe.

Svaki učitelj, osobito prvih 6 nedeljah ima dobro i oprezno upotrebiti, k dčeci se prijazno i umiljato spu-

stiti, šnjimi se po dčetinski porazgovoriti, nje omilovati, da se tako šnjime odahno spriatelje i sljube kano svojim duhovnim otcem, odgojiteljem, prvim i najvećim poglavarom. Po tim postane učitelj dčeci uzornim predmetom i sve u svemu. Nu, vi roditelji, dobro pazite! Vi morate sukladnim svojim primerom i uplivom mnogo k tomu pripomagati, da pred djetcom ne samo sačuvate ugled i nauk učitelja, nego da to sve to više i većma povećate. Prđ djetetom nitko nesmi graknuti proti učitelju, jer je to najveći i najškodljiviji udarac po samomu djetetu. Prđ djetcom grđiti, ogovarati i švanjiti učitelja, znači dčecu š njime omraziti. — Gojitba nije mala stvar; pa tko ima gojiti? Vi roditelji i vaši učitelji. Zadaća vam je jedna te ista. Indi morate se u istomu poslu prigrliti, t. j. u suglasju odgojivati, i to jezgrovito, cjelovito i trajno. Inačebo je obuka jalova i više štetna; jer nevišti vrtljari (bašćari) u vrtu pri pupuljisanju, ciepljenju (kalamljenju) počinu više štete nego li koristi.

Gdē sloge neima, dosta je više putah samo trun baciti od strane roditeljah, pak zaguši lēpu klicu pro-niklu u školi; dosta je samo jedan jedini nespretan zamašaj te prekine zlatnu nit, kojom se biše dčete svezalo sa školom.

Gdē nije sloge, tu vlada smrtonosna nesloga, tu se kuva a i uzavre jad i čemer te često bukne otrovnim plamenom omraze.

Nije jedan otac il majka, koji pred djetcom nespretno govore o učitelju i grđe ga, kano da jim je sluga. Jest, on je službenik al službenik državni, občinski, te s toga ima zakon, im dužnosti, ima odgovor; al tebi kano pojediniće otcu ili materi nikada i nipošto. — Dodje li dčete snuždeno iz škole, at eto ti mama, tata, čiko, bačo, dido, baka sažaljenjem pitaju svoje razmaženo zlato : a što ti hrano moja? — tko te je diro?

— učitelj?! — O vile u njegovu dušu, — a otac još masnije grmljavinom i treskavicom udri po učitelju, pa ma bio on prav i zdrav. Hruste se pred detcom, groze se učitelju psovkom i tuzbom, pa često što u razjarenosti namisle, to i učine.

„Dogodilo se je, da je mati do zla nevaljala dečaka doletila u školu kano bisna, te pred svom detcom digla graju na učitelja.

Srećom se namirila sikira na brus, razpuštena jezičljivka na stara paktika, te sa sramotom pobigla iz škole.“ Nije li to jedan grdni prestupak, s maloumnosti graknuti na učitelja i psovati ga upravo onde, gdje i pred kim bi se morao najvećma čuvati njegov ugled.

(Slidi.)

POŠTOVANIM POPOVIMA, UČITELJIMA, KOTARSKIM SUDCEM SOLGABIROVIMA, KNEZOVIMA I BILEŽNIKOM. KAO POGRAVICAM PUKA, ČAST I POSTENJE.

U ovo dvoje se svi ljudi slažu: da Boga treba moliti, da valja učiti — i raditi, koji od ovo troje mah koje zapusti, taj je već otvorio vrata nevolji, da mu dodje u kuću, i da ga mori, Scienim da je to već i najprostii čovjek uvidio: da je velika razlika među materih, jedna bolje znade učiti svoju ducu no druga, mislim dakle da ni o tom nitko dvojiti, neće: da i među onih silnih učiteljih, ima takvih: koji su umietnii vieštii, i učenii u onima stvarma koje nami valja naučiti no drugi.

Al kako će moji poznati? no otom nam netrieba razbijati glave, jerbo što se viere tiče o tom se pobrinio Spasitelj, kad je svećeničstvo ustanovio, a što se druge nauke tiče o tom se brine država, kada nam odgaja učitelje za svakojake škole, tu su ti naravno škole za štivenje pisanje i računanje, tu su ti škole za poljodilstvo za zanatlie, za obrtnike, trgovce za umjetnike, sudie ravnatelje, mjernike, liečnike Svećenike i t. d.

Dakle imamo gdje naučiti, što nam trieba, i na što nas srce vuče.

Ni jeli to braćeo liepo kad imamo prigodu naučiti ono što nam je potrebno. O onih visokih naucih neću da govorim samo uzimimo na oko jedno pisanje. Nijeli dobro što u selu imamo biližnika koji umi sve to zapisat što je jednoj ciloj obćini potrebno, a nijeli još bolje kad uz biližnika stoji jedan knez koji nije kano ono pero biližnikovo koje se mora micat po volji biližnika u ruki njegovoj, već je stvor božji koji ima svoj razum, da sudi, svoje oči da štije i svoje ruke da piše. A ni jel još bolje kad i onaj blagajnik i sirotinski otac zna sam sve upisat i račun opraviti, da ne zavisi od, volje jednog kancelište, i ne štrepri svaki čas da ga tko privariti neće, a nijel još bolje kad svi u selu zastupnici ume štiti i pisati, pak tako razume šta im piše Kotarski sudac — ume prosuditi sve seoske potreboće, znadu šta im zakon dozvoljava kao zastupnikom činiti, s obćim dobrom, da nisu kod očiih slipe, pa daih ne vodi jedan čovjek na štrangi budalaštinah, bio on mah ko na svietu, već da se kretju kao razumni stvorovi božji po zakonu, kog u svojem jeziku znadu proštit, i vidit: šta je slobodno i šta je zabranjeno. Ni jel još liepše kad svaki čoviek, u svojoj obiteli znade zapisati i proštit što mu trieba.

(Slidi.)

D O P I S I.

(Iz okolice Karlovačke u Hrvatskoj.)

Čitajući što pozornije svaki broj „Bunjevački i Šokačkih Novinah,“ koje no mi moj školski ravnatelj šilja, naidjoh u ovogodišnjem 13-tom broju na dopis iz „Hrvatskoga Zagorja,“ u kojem se dopisnik tuži na svećenstvo, kojem no je kako veli „škola deveta briga.“ — Moguće, da se gdje i takov svećenik nalazi, no ako je, to doista nespada u red

dravskih „govljah“ (štok ticonia). za koga nebi čudó bilo, da se i u obćinskoj blagajni ugnjezdi. Nu! ja se vrlo čudim, kako bi ta plica u zagorske kraje zabluditi mogla, ako li je, to joj dajte mira i sama će proći, kada se Lonjskopoljske žaba na lužničkom stolu potroše.

Da takovu stvoru neprija škola, to znamo, jerbo ona neuči, da bi svećenici bili pastiri i čuvari okruglih blagajničkih duhovah, — zato i zaziru od nje.

Svjestan le svećenik, dosta je obterešen svojim svećeničkim zvanjem, a takovo je svećenstvo većinom hrvatsko, osim nekolicine terbonošah, koji neuvijdaju posla u svom zvanju, zato moraju drugdje rada tražiti, pa bio on i na sramotu svetog reda, a štetu naroda, samo kada njim, godi. Nu pustimo jih, nisu vredni, da se njihovom Fotografijom kalja tako častan list. Recimo radje drugu.

Gosp. dopisnik tuži se na nemarnost onih, koji bi morali najviše, da mare za pučku školu. — To mu dadem za pravo jer i kod mene nije drugače, dapače još ako nije i gorje. Nemanjkaju meni samo školski časopisi u obćinskoj sjednici za svaku učionu napose odredjeni, već mi manjkaju sva učevna sredstva, buduće mi osim klupah i ploče neposjeduje učiona ništa, a o samoj školskoj zgradi neću niti, da spominjem toliko samo, da bi na sramotu bila indijskim devljakom, a kamoli ustavnjakom u devetnajstom vjeku. — No nije tu krivo svećenstvo kao kod zagorskog dopisnika, već njetko drugi, koji šiba sve. Što je posvetjeno dobru naroda, te tako kopa grob svojoj domovini. Ipak ona će ostati živa i gledat će u njegov grob, i vidit će: da ga neće nitko žaliti, već će ga malo i veliko proklinjat.

Drugiput nadalje ako Vam je s voljom? — Strpljica.*)

S u b o t i c a 21. Travnja. Gospodine! Dobiliste iz Subotice jedan čudni dopis, u kom me Dopisnik prid vašima štociama kano jednog inostranca madjara nemilo naznaćiva.

Na tu baš neduševnu tužbu dopisnika vašeg sada samo to odgovaram: da prvo, nisam ja inostranac, ali domorodac! na madjarskoj zemlji sam se rodio, na kojoj i svi Subotčani s vašim poštenim dopisnikom; mi smo svi domorodci, svi prijatelji koliko nas ima pod krune svetog Stipana kralja; nama treba, da uvijek u ljubavi kao bratja živimo zajedno: bunjevci, šokci, serblji i madjari. Pod veoma veliki odgovor pada na onaj, i veliko griši, ko narode tako buniti, ko puka bunjevačkog protiv madjara, osobitno protiv jednog duhovnika tako ljutiti ne strašese. Drugo, nie istina da nebi znao bunjevački, onda nebi ni izkao plebanij; istinaje da bleknit neznam, jerbo nisam ovea, al ni lagat ne znam, kao vaš dopisnik, jerbo to nisam učio. Nekamu Bog miloserdni praštja! bio svećenik ili svetovnik, koji me tako osramotiti, i tim načinom puka bunjevačkog od mene odtudjiti tio.

Puče ljubezni! nemoj slušati na takog čoveka, premda ga bunjevka rodila, koji nato padne, da iz nenavidnosti ogovara iskernjega svoga; odabira onoga za pastira, koji imade ljubav u sercu, jer možem ja, kao sveti Pava apostol kaže, s angjeoskim jezikom divaniti, al ako ljubav neimam u sercu, onda nisam ništa; on baš nie bio gerk, ipak koliko hiljada duše iz one nacije na viru kerštjansku obratioje. Nemoj se bojat puče ljubezni! premako nisam rodjeni bunjevac al' oću biti bunjevcima bunjevac, madjarima madjar, němćima němćac i svakomu svaki; nemojse starat, da nebi te razumio! ti ćeš me, a ja ću te sasvim dobro razumiti, i tako tebe u dilovanju spasenja bez najmanjeg smetnja rukovoditi moći.**)

Ignacij Mezey, duhovni pomoćnik, u Subotici.

*) Dobro došli. Ured.

**) Nerada otvaramo ovakima ili onakima x—y. br. 16. Dopisima naše Novine, ipak ovde je razgovor više o načelu nego o osobi koju Dopisnik nije imenovao. Daje ovaj Gosp. stio naše Nov. te bi vidio, da mi sreom i dušom bratimo magjara i bunjevca, i neznamo varoši ili sela gdje je slavian uz zid pritiskao magjara ili němca: al pitam vas G. smiernu dali bi vi smieli isto tvrditi od vaše faita. Bunjevci nisu uveli

Sa Kapoša Tolne, na Markovo. (Program dešnjaka. Priprave za izbor. Pučka banka. Ine sitnice). — Ovih danah prije skupštine županije tolnanske došao mi na ruke jedan primjerak programa pisana njekim dešnjakom, — po svoj prilici tolnanskim prepoštom, — u kom na pitanje: desno, ili lievo? niže čitavu brojanicu zaslugh današnje ugarske vlade i deakovske bivše većine u prošlom peštanskom saboru. Bezimeni programista uz podpis „iskrena domorodca“ bit će malne više tisućah tih arakah razposlao biračem i budućim izbornikom tolnanske županije na mozganje i uvaženje, pa se tvrdo nada, da će doskora i oni vriedni potomci Árpádovi, koji g. 1869. prigodom izborah bjehu ljevaci pristupiti u dešnjačko kolo. Jer, veli, nerazoravajmo uzdignute ustavne sgrade, već ju usavršujmo i unapried na desnici! Simpatije u okolih mogućih narodah prama nam dovolje, samo se složimo unutar granicah divne ugarske, pak smo nepobjedimi, vječiti! Inače nas čeka sudbina Poljske, dje će ostati prama Magjarom simpatia, al neće biti magjarországa! Stoji Budim, kliče magjarski programista, živi magjarország kako dosele nikada od nesretne bitke mohacke! 200,000 honvédah (domobranacah) uzdignu nam u pet godinah ova naša vlada! A kad pogledamo stolnicu Peštu, znajmo da svaki putnik povikne: mora da veliki narod pribiva u zemlji, u kojoj je toli sjajna glavna varoš! Što više, o vi bozi Olimpa čujte pa natražke necocnite! ista Fiume (Rieka) povraćena je opet Ugarskoj! Kako dakle da neostanemo dešnjaci? kraj današnje vlade i bivšega sabora, koji nam to priskrbiše sve!

Samo nemoj, slavjanski sokole! s uma svrći: da se sve ovo, o čem bulazni i čim se ponosi programista magjarski udara na doskora zator tvoga bića u Ugarskoj;

Mi pako ugarski Slaveni, koji smo dosadanje zanemarenje u knjigu nezaboravnosti za sadašnjost i budućnost točno pisali, nemožemo, nesmiemo, a da neočitujemo: bila magjarska vlada Deakova il Tiszin-Gyczyjeva bila je i bit će doklegod uzmogne nam neprijatna i neprijateljna, pa nam šecko jedno koja savlada il bude savladana! Samo je željeti da nas što prije satjeraju u jedan tabor. Mi smo pod zastavom podpune ravnopravnosti, — bez koje mira neima, jedinstva neima, ljubavi neima, simpatije u nikom ni od korova.

22-a o. m. obdržavala je tolnanska županija glavnu skupštinu u Segsardu.

Iz početka su pristali dešnjaci na to da u izborstvu bude zastupana polovično i ljevica; nu lievaci udariše oštro proti desnici, da županija ima razviti barjak ljevice i lievoj strani odsele pustiti kormilo državne ladje u ruke. Radi toga predje se na glasovanje, kojim je ljevica buktirala žestoko, te se tako svakoga punomoćja dobave dešnjaci. Oni će bezdvojbeno tjerati vodu na svoj mlin; nu upravo to tjeranje, mislim, umnožat će broj ljevičarah, te će i oni Švabe naših kotarah, koji su g. 1869. iz mržnje stali u logor proti Magjarom, vojevati s njimi za program Tiszin. Bilo crno ili bielo, nas Slavjane to nesmeo!

Ovih danah stigla mi tiskana upisnica „seksardske pučke banke“ otvorene 31. Siečnja t. g. u Segsardu pod nadzorničtvom 33. otmenih licah. Do 25. Veljače zapisala

— kakvim jezikom uče bunjevačku diecu u Subatici? Kažite mi ko pridaje u Subatičkoj preparandii i Gymnasii bunj. jezik? šta se piše u Subatičkom Uredu bunjevački? i ako smiete, a vi pokušajte tajiti da u Subatici neima barem 30,000 bunjevacah. Sv. Pava je bio židov, al Grecima nije židovski već Grčki pridikovao. Mi smo siti takih popovah i učiteljah, koji onda znadu bunjevački kada se popovstvo učiteljstvo isto a posli. smatraju bunjevca kano tudjina. Vi kažete da se buni puk bunj. proti magjara, to je neistina to je grdna potvora — al mi smijemo vama kazati: da magjarske novine nepristare bume magjare proti slavianah od ovih tako govore: ko o indianskih pariah. I to vam je valjda teško što je to nama žao, nas je bunjevka rodila vierni smo krvi našoj, i buduć smo mnogoputa varani, sada očito savetujemo Sabatčanima da biraju dobra, učena, i u svojim jeziku vrstna, a rodu vierna popa. Bio on rodjen magjar, nimač ili bunjevac, samo neka je činom pokazao da ljubi: bunjevce ne od danas ne od jučer već od kakoje popom postao, takoje dilevao „Sveti Pava Apostol.“ i tako diluju rodjeni bunjevci kad na župu nimačku ili magjarsku daju...

je već 4000 utočnikah, a cilj joj taj, da si upisnici kroz 9. godinah, plaćajuć sedmično (nediljno) samo 20 novčićah, pribave kapitale (glavnice), a potrebni uz male kamate doviju se novacah. Poslje 9. godinah izplatit će se vjerovnikom uložene glavnice, pripadajuće kamate i uručiti dobitni sgoditeci. A tko bi u to medjuvrieme izstupio, povratit će mu se novac i dotična nanj kamata. Poduzeće hvale vriedno, preporučivo; a i treba siromaš podupirati; jer današnja Ugarska ima svega više neg novacah, pa se strani bankieri smiju nad svojtom gore više pomenuta programa, kojim se magjarska vlada okiva u zviezde, a amo znamo iz samih magjarskih novinah, da je ta Deakova stranka i strankina vlada u ovo pet godinah, t. j. odkada su Magjari počeli sami gospodariti, zadužila Ugarsku na 1000 milijunah forintih!

Budući mi na moja četiri pisma poslana u Zagreb slavn. uredništvu „Obzora“ s molbom: da mi dobrostivo odgovor moj na Ivekovičevu ocjenu pod naslovom „Modrošičeva Isusovka“ ili natrag pošalje, ili ga preda slavn. uredništvu zagreb. kat. lista, u kome me g. doktor i obiedio, — nestiže nit odgovor, nit obavjest; to G. uredniče svesrdno molim za 6-ti ovogodišnji manjkajući mi broj zagreb. kat. lista, da po svom starodavnom običaju, dje se radi o istini i poštenju nikomu neostati dužan, nanovo odgovorim peštanskomu doktoru.

Uz dopisni izvještaj i nuza srdačnu ovu molbu imadem još i to pripomenuti, da kurdske planine i njive, kraj sve skupoeće rad poplavljena Banata i gladom se boreće Hrvatske i Slavonije, stoje u najboljoj nadi. Žita do kolena nadjignuta velikom sam danas blagoslovio radostju; a krasne bogoštovne pjesme katoličkih srdacah razlievale se morjem zeleni bujne preko gorah i dolinah divne ove tolnanske okolice.

Bože! neuztegni nam spasonosna nuždna darka po utjecištu Svog ugodnika sv. Marka! Blaž.

R A Z N E V I S T I.

— 22. Travnja odpratili su u grob Zagrebčani, Dr. Ljudevita Gaja, koji je prije 1848. godine silne zasluge steko za narodnost i književnost hrvatsku, onim njegove domorodske ljubavi duhom, napojeni su mnogi plemeniti sinovi Slavne Hrvatske, koji danas junački svoja prsa razkri-ljavaju: da udarce domovini namijenjene primaju. Laka mu bila zemljica.

— Konferencija Vel. Bečkerečka, koja je nikili magjarski novinarah sree uznemirila, Sriečno je dovršena. Sloga u duhu i sreću je pri vićanju vladala zato je jednodušno uglavljeno 1. da će Srbi na peštanski sabor poslanike birati, 2. Srbi Rumani, i Slovaci, sačinjavati će na obaška jednu stranku, sastavljenu na temelju vlastita programa. 3. Srbi će podupirat rumane u težnjam Erdeljskim, van ako bi ove pošle za odienjenjem Erdelja od Ugarske. 4. Srbi će podpomagat u Hrvatskoj narodnu Stranku s federativnim programom, 5. u pitanjih koja nisu narodnostima protivna Srbi će glasovat sa skrajnih livacih uvik donle, dok ovi temelj demokratični i slobodoumni neostavili budu. 6. Srbi će sva parlamentarska dakle ustavno zakonita sriedstva uporabiti: da se strovali ono ministarstvo koje se opire sje-dinenju i oslobodjenju kršćjanskih narodah u turskoj. 7. Srbi će označit svojeg kandidata za saborskog poslanika u svakom okolišu. A gdje nisu u većini tamo će se sporazumljati, s druge narodnosti livačkim biračima. Bratjo Bunjevci kad će uskrsnit iz mrtvila vaš duh, da stupi u bratsko kolo ugarskih narodnostih? Velite kad bunjevke odhranile budu rodu sinove a ne izdajice.

— „Sz. Egyház“ Konstatuje: da je poklisar Austro-Ugarski u Carigradu sve na protiv Srbiji djelovao, i nije njegova zasluga: što je Porta popuštjala u malozvorničkom pitanju. Mislimo da na ovake viesti svakom kršćjaninu lice stid oblie, a Slavenu prid očima, zamrkne. Mora biti veoma čudnovata ona mudrost, koja sa ovakog polja kani eviče da

— „Pest. Lojd.“ Scienci da se nemir Kneza Rumanskog utaložio od kako ga je g. Bismarck za ruku prihvatio, i veli : ovo je prvi dobit za udruženje Austro-Ugarske s Nimačkom. To se naravno ne napominje, da se g. Bismarck o tom postarao : da sirota rumunska izdima one milione, koje će nimci pomećati u svoje žepove za one železnice, na kojima se rumani još nevozažu. Zato treba da se pobrine Karlo Knez na prijestolju rumanskom.

Ovih dana izašla je V. knjiga Slavjanskog Mira, Slovanskog Sveta“ Časopisa, koji izlazi u zlatnom Pragu na ruskom i Českom jeziku, a namenjen je naobrazženju, politici, i narodnoj privredi svijuh Slavenah. Između ostali izvešta i članakah ova V. knjiga donosi i ovo : zadruga slobodomislećih Čeha u Americi. Porota u Srbiji, Hrvatska Oposicija i Vlada. Srbija do i posle putovanja kneza Milana u Livadiu (nastavak) Slovaci u godini 1848. (nastavak). Istoria kao nauka o Magjari i Ugarski Slaveni. Žiškov slavenska obština u Americi Slavenska Bibliografija oglasi. Čena je ovom časopisu godišnja 6 fr. a. v. a izlazi dvakrat mesečno u svezkama od 1—2. velika, tiskana arka.

G A Z D A L U K.

PEPEO JE VRSTNO SREDSTVO, DA SE ODRŽE ZDRAVE I PLODONOSNE VOĆKE.

Pepeo, bio od drvah ili od kamenita uglja, jeste kao vrst solika osobito dobar gnoj, koji djeluje, da sjeme dobro klija. Ako sjeme, prije nego ga sijemo, pokvasimo i pepelom pospemo, ono će brzo klijeti, već što obično klija, a što je još vrstnije kukci neće ga gristi. Ništa nije tako sposobno kao pepeo, da se zrak čisti u sklopnim basćama (vrtovima), koji su među gustim drvećem, što je na često sadjeno, ili na blizu ležećim kućama, pa se uz njih vinovi panjevi (čardaklije) nahode. U tu svrhu netreba ništa drugo raditi, doli ga samo nasuti okolo čokoćah.

Nadalje je osobito važno i polježno za vlažnu zemlju, ako se u proljeću po njoj pepeo pospe, jer ovaj čuva da se takova zemlja neskisava, te da iz nje neniču kisele trave. Bube i druge gmizavce kao ove, puževе, ronice i. t. d. možemo najlakše pepelom zatrti. Mladim sadu najbolji i najpreči je ljek, da se od kukacah i puževah uzčuva, ako ga s' pepelom pospemo.

Maz napravljen od pepela pomiešana sa pieskom krečom (vapnom) i vodom, djeluje uspješno protiv svakovrstnim bubama, ako s' njim pomazemo stablo na drvetu, onda nikakav gad neće na drvo, a pri tom ostaje kora zdrava, te neda, da mahovina i lišaj na drveću raste.

Hoćemo li u tamaniti crve, ronice i drugi gad, što žive u zemlji, te podgrizaju koren od povrta i drugog prorašća, valja, da na zemljištu pospemo pepeo, pa ga zaoremo, to će jih namah nestati ; jer gde se nalazi pepela u zemlji, tamo se neskrasi baš nijedan crv, pošto svi crvi i druge take životinje moraju poginuti ako do njih pepeo dodje.

Voćke, koje su već ostarjele i gdje gdje počele truliti, očuvaju se ponajprije pepelom protiv daljnjemu truležu, jer on dobro djeluje protiv gnjiloći. Da nam pepeo za to dobro posluži zamjesi se gusto testo (maz) od pepela pomiešana sa nješto ilovače, da maz bude tvrdja, pa se šnjim omaža „podebelo“ natrula mjesta na voćci, a ozgor se taj lep ovije krpom, da ne spadne, te voćka će ploditi kao da je najzdravija.

Za gnojerje voćakah imade pepeo preveliku vrijednost. — Pepeo se može u proljeću posuti oko voćakah po tlu, ili se u ljeto pospe oko onih voćakah, koje su preplodne, ili oko onih, koje slabo tjeraju, da se pokriepu, te da bolje rode.

Ako želimo ljeti, da upotriebimo pepeo za pokriepu voćakah, to valja pozno u ljeto oko debila probojcem biti jamice, nasuti u njih najviše po „jednu šaku“ pepela, pa te

jame često vodom za lievati. Čim je zemlja vlažnija, tim pepeo bolje djeluje ; ako li mlogo pepela upotriebimo na suvom zemljištu, može i „škodljiv“ biti.

Naposljedku nam je još navesti : da ako kakav gmizavac ili buba kroz rupe na danu oće u čašice, u kojima se voće i cvietje nalazi, to valja samo pod čašice podasuti pepela, pa onda čedu gmizavci i ini kukci od „istih bežati i kloniti se, „kao djavo od krsta!“ — U Starom Vukovaru.

Milan P. Joannović.

TRGOVINA I OBRTNOST.

* **Subotica 26. Travnja.** Na prvi glas engleskih novina da je nimačka oštru notu — pismo — francuskoj vladi podnela, zbog jakog oružanja francuske vojske uz dr-malo je tamošnji svit u novčanoj radnji, što je za sobom povuklo hrdjave slidi i kod drugih novčanih trgova, naime u Beču odmah drugi dan počeli su papire u velikoj miri prodavati i novac zadržavati. Kad se pak osvidočilo — da je to samo izmišljotina ili hrdjavo shvaćena novost novinarska — onda su mlogi trgovci u jedared natrag se povukli, ali naravno sa svojom velikom štetom, što će njih naučiti, u buduće opaznije takove glasove pratiti.

U pogledu prometa rane možemo reći, da se ova u sridnju ruku prodaje i kupuje. Vanjski trgovci u toliko našu Ugarsku ranu kupuju, u koliko su mislili, da će i s'proleća veća kolikoća rane iz Rusije i Amerike onamo prispevati, što nije opravdano, jer kao što je poznato, prošle godine u mlogim ruskim pokrajinama bila je nerodica, pa tako prija svega morale su ostale ruske pokrajine svoju domaću potribu podnamirivati, a što je tek preostalo, za izvoz dati. — U Americi je pak u sridnju ruku rodilo, pa tako i od tuda ne može mlogo rane na svitske trgove doteći ; i tim okolnostima imamo pripisati što se naša rana u ovoj miri na polje izvozi, inače bi još većma morala biti cina rani obaljena.

I danas je mlogo rane na trg doveženo : jeftinijom cinom prodavana, osobita ječam je u cini pao. Cine su ove : žito 4 fr. 80 n. — 5 fr. 20 n. 2 fr. 80 n. — 3 fr. ječam 1 fr. 95 n. — 2 fr. 10 n. zob 1 fr. 60—70 n. kukuruz 3—3 fr. 20 n. a. vr. požunac.

Cinjenik Pešta 27. Travnja. Varivo bio grah 4 fr. 50 n. — 5 fr. Sitan 5 fr. 50 n. ugar. grašak 5—6 fr. Sočivo 4—6 fr. 50 n. Kaša 5 fr. 25—75 n. Bükönja 2 fr. 75 n. — 3 fr. djum. mž. Mak mirov sinjav 10 fr. modrika 12 fr. Konap. sim. 3 fr. 60 n. Svinji 260—360 n. 32½—33½ n. nize vrsti 31—32 n. za izvoz 34—34½ n. Med bio 21½—23 fr. srb. u satim 14¼, cidjen 17 fr. Šljive bosan. u sudu 9¼—9¾ fr. u žak 8½—9¼ fr. srbs. sud 8½ fr. u žak 8 fr. Pekmez 12—12½ fr. utučena paprika sried. 18 fr. Mast za sad 37¾ fr. u sudu bez suda 35½—36 fr. Slanina 28—30 fr.

CINA RANE. Pešta, 27. Travnja. Čisto žito banat. dj. mž. : 81 fnt. 6 fr. 30—40 n. 87 fnt. 7 fr. 10—15 n. tisansko, peštansko stol.-biogr. 81 fn. 6 fr. 35—45 n. 87 fn. 7 fr. 20—25 n. bačvansko 81 fn. 6 fr. 30—40 n. 84 fn. 6 fr. 80—99 n. Raž 78—79 fn. 3 fr. 65—70 n. Ječam 66—68 fn. 2 fr. 60—70 n. Zob 45—48 fn. 1 fr. 85—90 n. Kukuruz mir. 4 fr. 30—40 n. Proja 82 fn. 3 fr. 10—20 nov.

Visina vode dunavske.

Pešta 29-og Travnja : 6' 6" nad 0. opada.
Požun 29-og Travnja. : 4' 11" nad 0. „
Vrieme ugodno žito se popravlja.

Poruke uredništva.

Cettinje : G. D. M. po redu će se davati. — Subatica : G. J. M. Ono što ste od mene želili samo sam ovim načinom mogao učiniti. — M. V. Djevojci. — Rada prvom prilikom.